

Létající mnich Eilmer of Malmesbury

William of Malmesbury je také známý jako William Somerset (asi 1090 – asi 1143) a po

Bedovi Ctíhodném (Beda Venerabilis, 672 – 735) je největším středověkým anglickým historikem. Jméno spisovatele Williama Somerseta Maughama je inspirované právě jím. William of Malmesbury je autorem několika významných historických spisů. V díle *Gesta Regum Anglorum* (Dějiny anglických králů) popisuje pozoruhodnou událost – v roce 1010 podle něho uskutečnil mnich jménem Eilmer of Malmesbury (asi 981 – asi 1069) pilotovaný let z věže wiltshirského opatství Malmesbury!

Tuto historiku kdysi vyslechl mladý William od starších mnichů. Do jeho vyprávění se promítají tehdy známé příběhy o pokusech s klouzavým letem – někdy údajně úspěšným (za všechny připomeňme maurského vynálezce jménem Armen Firman, který měl roku 825 sestrojít z plátna něco jako závěsný kluzák a úspěšně vykonat let z věže v Cordobě). William píše, že Eilmer upevnil na své paže a nohy křídla a vrhl se z vrcholu věže (buď to byla saská strážní věž, nebo věž starého opatství), jejíž výška se odhaduje na 80 stop (kolem 25 m).

„Eilmer ...byl muž na svou dobu učený... a ve svém mládí vykonal odvážný čin.. Měl, sotva vím jak, ke svým rukám a také nohám upevněna křídla a zaměnil báji za skutečnost létal jako Daidalos a sebrav větry na vrcholku věže (pozn.: nejsem překladatel, prosím nesmějte se ni teď, ni dále...) uletěl více než jeden furlong (pozn.: osmina míle, asi 200 m). Leč zmítán prudkostí větru a vírem vzduchu, stejně jako svou unáhleností, spadl, zlámal si nohy a byl navěky chromý. Sám říkával, že příčinou jeho pádu bylo opomenutí nezbytnosti upevnit vzadu ocas.“

Malmesburyiské opatství bylo v této době materiálně i duchovně bohaté. Nakonec krátce před Eilmerovým narozením bylo Malmesbury prvním hlavním městem celé Anglie, sjednocené králem Athelstanem. Eilmer byl na svou dobu vzdělaným astronomem a schopným mechanikem.

Nic jistého nevíme o materiálech Eilmerova „létacího stroje“ (na konstrukci bylo použito nejspíš jasanové dřevo a vrbové proutí, oboje dostupné na místě), ale víme, že pozoroval let ptáků a věnoval pozornost jejich využívání možností klouzavého letu a plachtění ve velkých výškách. Údajně dokázal urazit vzdálenost kolem 200 m.

Ale spíše to vypadá, že mu náhle došlo, co riskuje, načež zpanikařil, spadl a zlomil si obě nohy (to dopadl ještě dobře, možná znáte dosti otřesný dokumentární šot z počátku 20. století, kdy se jistý odvážlivec vrhl dolů z Eiffelovy věže v jakémsi hadrovém postroji...). Příčinou náhlého konce dobrodružství také mohla být nedostatečná pevnost aparátu. Fakt, že „křídla“ měl upevněna k rukám i nohám, svědčí o tom, že chtěl dosáhnout co největší nosné plochy (na obr. 1 je pokus o rekonstrukci, jak mohl přístroj vypadat).

Zmračený Eilmer dokonce uvažoval o nápravě nedostatků (mj. chtěl doplnit ocasní plochy, jak už víme, ty však nejsou ke stabilnímu letu nezbytné), a začal plánovat druhý let. Opat mu však zakázal další pokusy. Za více než půlstoletí po těchto událostech byl staříčký

kulhavý Eilmer důvěrně známou a dobře rozpoznatelnou postavou v malmesburyiské mnišské komunitě... Na obrázku 2 je okenní vitráž s Eilmerovým vyobrazením (Malmesbury Abbey).

William vypravuje tento příběh jako součást popisu přiblížení komety, kterou dnes známe jako Halleyovu. Eilmer se totiž neproslavil ani tak jako letec, spíše jako člověk, kterému bylo dopřáno spatřit tuto kometu dvakrát za život, neboť se dožil úctyhodného věku. Poprvé ji viděl jako chlapec v roce 989, podruhé v roce 1066. V obou případech bychom jej asi těžko přesvědčovali, že pojetí komety jako posla zkázy je pouhou pověrou; poprvé po ní totiž následoval vpád dánských Vikingů, podruhé Normanů Viléma Dobyvatele...

Použito:

Eilmer of Malmesbury [online]. cit [2003-02-18]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.eilmer.co.uk/eilmer-biog.htm>.

JAMES OF WANBOROUGH. *Eilmer the Flying Monk, 981-1069AD (approx)*. [online]. cit [2003-02-18]. Dostupné na World Wide Web: <http://homepages.nildram.co.uk/~janewill/farisles/cartnav/eilmer.htm>.

LIENHARD, JOHN H. *Engines of Our Ingenuity No.3: The Flying Monk*. [online]. cit [2003-02-18]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.uh.edu/engines/epi3.htm>.

Foto 1: <http://www.chew76.fsnet.co.uk/exhibits/eilmer.html>.

Ing. Josef Gruber

Publikováno ve Zpravodaji SPŠ strojnické, Plzeň v únoru 2003.